

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Tomáše Kocourka a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobkyně: **M. K.**, zast. JUDr. Tomášem Tomšíčkem, advokátem, se sídlem Vlastina 602/23, Plzeň, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 2. 2022, č. j. OAM-28/ZA-ZA11-ZA03-2022, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 1. 2. 2023, č. j. 19 Az 11/2022-31,

t a k t o :

- I. V řízení **se pokračuje.**
- II. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Přehled dosavadního řízení

[1] Žalobkyně podala žádost o udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný její žádost jako zjevně nedůvodnou zamítl podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, neboť žalobkyně neprokázala, že v jejím případě nelze považovat Gruzii za bezpečnou zemi původu.

[2] Žalobkyně se u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) domáhala zrušení tohoto rozhodnutí. Městský soud v záhlaví označeným rozsudkem žalobu zamítl.

[3] Žalobkyně podle městského soudu neuvedla nic, co by nasvědčovalo závěru, že v jejím případě nelze Gruzii považovat za bezpečnou zemi původu. Do České republiky přijela, aby se o ni mohl postarat její syn, který zde žije na základě povolení k trvalému pobytu. Důvody jejího odjezdu jsou tedy čistě ekonomické a sociální. Jednalo se navíc o plánovaný odjezd s cílem žít v České republice trvale. Navzdory tomu žalobkyně neučinila nic k legalizaci svého pobytu. Žádost o mezinárodní ochranu podala až poté, co jí byl udělen výjezdní příkaz.

[4] Městský soud se zabýval i otázkou, zda by vycestování žalobkyně představovalo porušení mezinárodních závazů České republiky, konkrétně čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). Dospěl k závěru, že tomu tak nebude. Žalobkyně v tomto směru totiž ani nevznesla žádné důvody. Nic nenasvědčuje tomu, že by jí hrozil nepřiměřený zásah do rodinného a soukromého života. Žalovaný se proto touto otázkou vůbec nemusel zabývat. Žalobkyně zde žije pouze krátkou dobu, a sice se synem, který je také občanem Gruzie. Její vazby na Českou republiku jsou téměř nulové. Nic nebrání tomu, aby se o ni syn staral v zemi původu. Skutečnost, že jí není vyplácen důchod, nesouvisí s místem jejího pobytu. Navíc uvedla, že v zemi původu pobývala u příbuzných a vlastní tam byt (byť je zřejmě neobyvatelný). Netvrdila ani, že by ji v zemi původu nemohla být poskytnuta zdravotní péče. Městský soud dodal, že čl. 8 Úmluvy neukládá státům povinnost respektovat volbu místa společného pobytu dotčených osob. I navzdory pokročilému věku žalobkyně, který může být spojen se zdravotními komplikacemi, nic nenasvědčuje tomu, že by nebyla schopna vycestovat.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření k ní

[5] Proti rozsudku městského soudu podala žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) kasační stížnost, jejíž důvody podřadila pod § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

[6] Stěžovatelka namítá, že jí žalovaný neposkytl dostatečné poučení o právech a povinnostech. To se týká především skutečnosti, že stěžovatelka byla jakožto osamělý cizinec ve věku přesahujícím 65 let oprávněna podat žádost o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny na území.

[7] Městský soud ani žalovaný nerespektovali Madridský mezinárodní akční plán, jehož cílem je umožnit prožití bezpečného a důstojného stáří. Nerespektovaly proto stěžovatelčino právo na zdraví, sociální zabezpečení, zákaz násilí a diskriminace.

[8] Ačkoliv byly městskému soudu a žalovanému známy podmínky v zemi původu stěžovatelky, zcela ignorovaly skutečnost, že se na území České republiky nachází její syn, který se o ni může postarat.

[9] Žalovaný vyšel z toho, že v Gruzii existuje sociální systém, který umožňuje lidem pod hranicí chudoby pobírat příspěvek na obživu s tím, že se do něj stěžovatelka neměla přihlásit. Žalovaný však tyto skutečnosti nezjišťoval, ani se stěžovatelky blíže nedotazoval. Aplikoval-li žalovaný § 16 odst. 2 zákona o azylu, považuje stěžovatelka takové rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, za rozporné a nezákonné. Žalovaný se zejména nezabýval tím, zda má stěžovatelka v zemi původu nárok na bezplatnou zdravotní péči a na jaké úrovni se tato péče nachází. Dokument od *Švýcarského Státního sekretariátu pro migraci (SEM)* je na to příliš obecný, nepojednává ani o kvalitě péče.

[10] Po osobě ve věku 83 let se zdravotními potížemi nelze požadovat, aby se vrátila zpět do země původu, kde posledních 20 let nežila a kde nemá žádné zázemí. Proto by měla být stěžovatelce poskytnuta mezinárodní ochrana alespoň ve formě humanitárního azylu podle

pokračování

§ 14 zákona o azylu. Žalovaný se ovšem nedostatečně zabýval její rodinnou, sociální a ekonomickou situací. Městský soud se dále nevěnoval přiloženým lékařským zprávám o stěžovatelčině zdravotním stavu. Neměly totiž souviset s žalobními námitkami. Tento přístup však považuje stěžovatelka za příliš formalistický.

[11] Podle žalovaného se stěžovatelčina argumentace zcela míjí s důvody správního rozhodnutí i rozsudku městského soudu. Pomíjí totiž, že žalovaný zamítl její žádost jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, neboť přichází z bezpečné země původu. Tato situace klade na žadatele zvýšené důkazní břemeno, které však stěžovatelka neunesla.

III. Posouzení kasační stížnosti

[12] Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 9. 8. 2023, č. j. 4 Azs 91/2023-46, přerušil řízení, neboť rozšířený senát tohoto soudu posuzoval pro nynější řízení významnou otázku, zda se musí správní orgán zabývat věcně i důvodem pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu, pokud zamítl žádost o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, neboť žadatel přichází z bezpečné země původu. Rozšířený senát o této otázce rozhodl usnesením ze dne 27. 2. 2024, č. j. 5 Azs 200/2021-62. Tím odpadla překážka, pro niž bylo řízení přerušeno, a proto Nejvyšší správní soud vyslovil výrokem I. tohoto usnesení podle § 48 odst. 6 ve spojení s § 120 s. ř. s., že se v řízení pokračuje.

[13] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatelka je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupena advokátem.

[14] Dále se Nejvyšší správní soud zabýval přijatelností kasační stížnosti. Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. Nejvyšší správní soud odmítne kasační stížnost ve věcech, které jsou v řízení před krajským soudem rozhodovány specializovaným samosoudcem, pro nepřijatelnost, pokud tato stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

[15] Vymezením institutu nepřijatelnosti a výkladem konceptu přesahu vlastních zájmů stěžovatele se Nejvyšší správní soud podrobně zabýval v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu, 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně, 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně, 4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud

ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

[16] Nejvyšší správní soud se institutem zamítnutí žádosti pro zjevnou nedůvodnost v případě, že žadatel pochází z bezpečné země původu, již opakovaně zabýval. Zdůrazňuje přitom, že je na žadateli, aby přesvědčil správní orgán, že jeho žádost nelze zamítnout podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, neboť jeho mimořádný azylový příběh vyžaduje věcné posouzení (viz např. usnesení NSS ze dne 8. 10. 2020, č. j. 10 Azs 232/2020-32, bod 6). Tento závěr vyplývá z ustálené judikatury, podle které se presumuje nedůvodnost žádosti osoby přicházející z bezpečné země původu. Je proto na žadateli, aby prokázal, že v jeho konkrétním případě nelze stát za bezpečnou zemi původu považovat. Musí tedy prokázat, že mu hrozí větší riziko pronásledování nebo vážné újmy než ostatním osobám v obdobném postavení. Stručně shrnuto, žadatelé přicházející z bezpečné země původu nesou zvýšené důkazní břemeno (viz rozsudek NSS ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, č. 1749/2009 Sb. NSS).

[17] V usnesení ze dne 27. 2. 2024, č. j. 5 Azs 200/2021-62, rozšířený senát posuzoval, zda se má správní orgán v případě, že zamítne žádost pro zjevnou nedůvodnost podle § 16 odst. 2 a 3 zákona o azylu ve znění účinném do 30. 6. 2023, zabývat i tím, zda jsou dány důvody k udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu ve znění účinném do 30. 6. 2023. Dospěl přitom k závěru, že nikoliv. Vzhledem k tomu, že žádost byla zamítnuta z důvodu, že žadatel pochází z bezpečné země původu, je stále na žadateli, aby prokázal, že v jeho případě není možné zemi původu považovat za bezpečnou. Pokud se mu to nepodaří, je nadbytečné, aby se správní orgán výslovně vyjadřoval ke konkrétním důvodům podle § 12 či 14a zákona o azylu. Jsou-li dány důvody pro zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné, již se podle § 16 odst. 3 zákona o azylu ve znění účinném do 30. 6. 2023 neposuzuje, zda žadatel splňuje důvody pro udělení humanitárního azyl (viz např. usnesení NSS ze dne 24. 11. 2020, č. j. 4 Azs 229/2020-32, bod 14).

[18] Jak již Nejvyšší správní soud uvedl v usnesení, kterým řízení přerušil, důvody stěžovatelčiny žádosti obsahově cílí na zachování rodinných vazeb se synem. Pod mezinárodní závazky podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu zjevně spadá i čl. 8 Úmluvy, který zakotvuje ochranu práva na respektování rodinného a soukromého života. Proto je třeba upozornit i na usnesení ze dne 15. 2. 2024, č. j. 7 Azs 186/2022-48, v němž se rozšířený senát zabýval otázkou aplikace § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Dospěl přitom k závěru, že tento důvod doplňkové ochrany je možné aplikovat pouze na případy, kdy bude cizinci hrozit vážná újma v zemi jeho původu, nikoliv na území České republiky.

[19] Z výčtu judikatury je zjevné, že má-li být stěžovatelka úspěšná, musela by vyvrátit premisu, že Gruzie je bezpečnou zemí původu. V zásadě jedinou (přípustnou) námitkou je to, že stěžovatelka chce v České republice pobývat se svým synem. Premisu bezpečné země však stěžovatelka nemůže vyvrátit odkazem na zachování rodinných vazeb se synem žijícím na území České republiky. Tento důvod by se totiž vůbec nevztahoval ke Gruzii, vůči níž má právě premisu vyvrátit, ale k České republice, resp. k tomu, jak Česká republika dodržuje mezinárodní závazky.

pokračování

[20] Stěžovatelka v kasační stížnosti akcentuje i svůj zdravotní stav, resp. nedostatečnou úroveň zdravotní péče v zemi původu. Tato námitka je však nepřijatelná, neboť ji stěžovatelka mohla uplatnit již v řízení před městským soudem, ovšem neučinila tak (§ 104 odst. 4 s. ř. s.). Stěžovatelka namítá, že městský soud postupoval formalisticky, nevyhodnotil-li tvrzení o jejím zdravotním stavu jako žalobní body. S tím se však Nejvyšší správní soud nemůže ztotožnit.

[21] Řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu dle § 65 a násl. s. ř. s. je přísně ovládáno dispoziční zásadou (k tomu srov. např. rozsudek NSS ze dne 23. 10. 2003, č. j. 2 Azs 9/2003-40, č. 113/2004 Sb. NSS). To se projevuje mimo jiné tím, že soud je povinen přezkoumat napadené rozhodnutí zásadně jen v mezích uplatněných žalobních bodů, jimiž žalobce vymezuje „program“ projednání věci soudem (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 5. 12. 2017, č. j. 2 As 196/2016-123, č. 3668/2018 Sb. NSS, a ze dne 18. 2. 2020, č. j. 10 As 156/2018-110, č. 4007/2020 Sb. NSS). Stěžovatelka svým zdravotním stavem odůvodňovala zjevně svůj návrh na přiznání odkladného účinku žalobě. To ovšem nelze ztotožnit s žalobním bodem. Cílem stěžovatelky bylo bez jakýchkoliv pochyb tvrdit a prokázat, že by jí v případě nepřiznání odkladného účinku žalobě hrozilo nebezpečí vážné újmy, což je předpokladem přiznání odkladného účinku (§ 73 odst. 2 s. ř. s.). Naopak její argumentace v tomto směru vůbec nesměřovala k tomu, že je rozhodnutí žalovaného nezákonné z důvodu nezohlednění jejího zdravotního stavu. Městský soud tedy správně neprovedl důkaz lékařskými zprávami. Ke stěžovatelčině zdravotnímu stavu se totiž nevztahoval žádný žalobní bod.

[22] Nepřípustnou podle § 104 odst. 4 s. ř. s. je taktéž námitka, kterou stěžovatelka poukazovala na to, že se žalovaný nedostatečně zabýval sociálním systémem v Gruzii, a proto jeho závěry nejsou správné. I v tomto případě totiž nic nebránilo stěžovateli, aby námitku vznesla již v řízení před městským soudem. Ze stejného důvodu je nepřijatelná i námitka, že žalovaný stěžovatelku nepoučil o možnosti podat žádost o vydání povolení k dlouhodobému pobytu. To se týká i stěžovatelčiny argumentace ohledně jejího věku a toho, že by jí měl být udělen alespoň humanitární azyl.

[23] Nejvyšší správní soud shrnuje, že dospěl-li městský soud k závěru, že se stěžovatelce nepodařilo prokázat, že v jejím případě nelze Gruzii považovat za bezpečnou zemi původu (viz bod 21 napadeného rozsudku), je jeho rozsudek v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího správního soudu. Kasační stížnost je tedy nepřijatelná ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s.

IV. Závěr a náklady řízení

[24] Jelikož je kasační stížnost nepřijatelná, Nejvyšší správní soud ji podle § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítl.

[25] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1 větou první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS, či usnesení NSS

ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28). Stěžovatelka v řízení nebyla úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů tohoto řízení. Procesně úspěšnému žalovanému pak nevznikly náklady převyšující náklady běžné úřední činnosti (usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 31. 3. 2015, č. j. 7 Afs 11/2014-47, č. 3228/2015 Sb. NSS).

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. března 2024

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu